

Troms fylkeskommune
Att: Matthias Zielke
Postboks 6600 Langnes
9296 TROMSØ

Høringssvar - Planprogram og Hovedutfordringer i Vannregion Troms 2022-2027

Vi viser til høring av planprogram og hovedutfordringer i Vannregion Troms (kunnskapsgrunnlaget) til Regional forvaltningsplan for Vannregion Troms 2022-2027.

Fiskeridirektoratet region Nord har i samarbeid med hovedkontoret utarbeidet innspill til høringen. I vårt svar har vi tatt utgangspunkt i spørsmålene i de to høringsdokumentene.

Fiskeridirektoratets regioner følger opp arbeidet med vannforvaltningsplanene regionalt. Fiskeridirektoratets hovedkontor har ansvar for oppfølging av rømt fisk i dette arbeidet.

Fiskeridirektoratets rolle

Fiskeridirektoratet er myndighetens rådgivende og utøvende organ innen fiskeri- og akvakulturforvaltning i Norge, og er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet (NFD). Fiskeridirektoratets samfunnsoppdrag er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Følgende lover er sentrale i Fiskeridirektoratets myndighetsutøvelse:

- Lov om akvakultur LOV-2005-06-17-79 (akvakulturloven)
- Lov om forvaltning av viltlevande marine ressursar LOV-2008-06-06-37 (havressurslova)
- Lov om retten til å delta i fiske og fangst LOV-1999-03-26-15 (deltakerloven)

Akvakulturlovgivningen regulerer og angir krav og plikter ved etablering, drift og avvikling av akvakultur, dvs produksjon av akvatiske organismer (vannlevende dyr og planter). Som produksjon regnes ethvert tiltak for å påvirke levende akvatiske organismers vekt, størrelse, antall, egenskaper eller kvalitet.

Fiskerilovgivningen regulerer og setter krav knyttet til deltakelse i fiskeri og utøvelse av fiske. Havressursloven regulerer all høsting og annen utnytting av viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale. Loven gjelder ikke høsting og annen utnytting av anadrome laksefisk. Deltakerloven regulerer adgangen til å drive ervervsmessig fiske og fangst og annen høsting av viltlevende marine ressurser.

Innspill høring av planprogram

Medvirkning i vannforvaltningsarbeidet

Sektormyndighetens plikt til medvirkning følger av vannforskriften og plan- og bygningsloven. Vi forutsetter at det er mulig for Fiskeridirektoratet å oppfylle denne plikten gjennom medvirkning på vannregionnivå. Medvirkning på vannområdenivå utfordrer vår ressursbruk og kapasitet, og kan som utgangspunkt ikke forventes.

Temaer det skal arbeides med fram til høring av oppdatert vannforvaltningsplan

Vi har merknader til noen av temaene:

- Styrke kunnskapsgrunnet

Det er avgjørende at data og innspill fra sektormyndigheter tas inn og registreres i Vann-Nett. Oppdatert og kvalitetssikret informasjon om påvirkning fra akvakultur våren 2018 ble oversendt fra oss 13.08.2018. Etter at vi våren 2019 har tatt ut rapporter frå Vann-Nett, har vi oppdaget flere registreringer som er beheftet med feil og mangler. Eksempler på dette er påvirkningstyper er registrert med feil påvirkingsdriver eller påvirkning fra akvakultur er registrert i vannforekomster der det ikke lenger er eller har vært slik tillatelse. Fiskeridirektoratet vil bidra med fortsatt kvalitetssikring og oppdatert kunnskap frem mot oppdatering av vannforvaltningsplanene. Vi forventer at registrering i Vann-Nett gis høy prioritet.

I vannregion Troms er det for eksempel i mange kystvannforekomster satt påvirkning fra akvakultur til «ukjent». Etter vår vurdering er det et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å sette påvirkning en fra akvakultur i disse vannforekomstene til liten.

- Oppdatere miljømål, unntak og tiltak

Et styrket og oppdatert kunnskapsgrunnlag, Vann-Nett, er en forutsetning for å kunne oppdatere miljømål, unntak og tiltak. Videre vil det ha betydning for omsøkte tiltak når sektormyndighetene foretar vurdering etter vannforskriften § 12, både om den kommer til anvendelse og om vilkårene i § 12 er oppfylt.

- Plastforurensing

Fiskeridirektoratet arbeider aktivt med forebygging for å bidra til å redusere marin forsøpling fra fiskeriaktivitet, samt med opprydding av tapte og gjenstående fiskeredskaper på havbunnen. Vi arbeider også med å forebygge og redusere marin forsøpling fra havbrukssektoren. Marin forsøpling, spesielt plast i havet, er en trussel mot alt dyreliv i havet. Vi har etter hvert fått mange eksempler på hvordan plast kan

forårsake lidelse og død hos fisk, sjøpattedyr og sjøfugl. Videre kan tapte fiskeredskap bli liggende på bunnen og drive såkalt spøkelsesfiske i årevis og forårsake uetisk død på fisk, krabbe og hummer.

Både fiskeri- og akvakulturlovgivningen har plikter og krav av forbyggende og avbøtende art. For eksempel er det etter havressurloven plikt til sokning og rapportering ved tap av redskap og forbud mot å etterlate gjenstander i sjøen, og etter akvakulturloven plikt om miljømessig forsvarlig etablering, drift og avvikling, samt oppryddings- og gjenfangstplikt.

Program for utredning av konsekvenser for miljø og samfunn

Havressurser, fiskeri og akvakultur er avhengige av rene sjøområder for bærekraftig forvaltning, høsting og produksjon av sjømat. Vi forventer at effekter av planer og tiltak, samt konsekvenser for viltlevende marine ressurser og for fiskeri- og akvakulturnæringen blir analysert og vurdert i forbindelse med konsekvensutredninger.

Tiltak og prioriteringer i det videre planarbeidet

Fiskeridirektoratets tiltak er i all hovedsak grunnleggende tiltak for å oppnå krav i regelverk, og det vil i utgangspunktet ikke være anledning å prioritere om eller når tid de skal gjennomføres. Fiskeridirektoratet vil fastsette aktuelle tiltak etter sektorregelverk, og registrere disse i Vann-Nett.

Det er gitt nasjonale føringer av 19.3.19 om påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk i kap.5. Det er der presisert at «*Forslag til tiltak i vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram etter vannforskriften som følge av påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettsfisk skal være basert på dette kunnskapsgrunnlaget. Eventuelle tiltak skal fastsettes av sektormyndigheten i tråd med relevant sektorregelverk.*» Tiltak knyttet til påvirkning fra rømt fisk har Fiskeridirektorates hovedkontor ansvar for.

I nasjonale føringer av 19.3.19 er kongekrabbe nærmere omtalt i kapittel 7.3. Forvaltningen av kongekrabbe har som vedtatt mål å utnytte kongekrabberessursen på en måte som resulterer i god lønnsomhet både for de enkelte aktører og for næringen som helhet. Fangsten reguleres av *forskrift om regulering av fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område øst for 26 grader øst mv.* og av *forskrift om fangst av kongekrabbe utenfor kvoteregulert område.* I kap. 7.3.2 presiseres at «*Gjeldende politikk for forvaltning av kongekrabbe nevnt over skal legges til grunn for planlegging etter vannforskriften.*» Kongekrabbe er registrert i enkelte vannforekonster i Troms.

Regional planbestemmelse knyttet til vannforvaltningsplanen (plan- og bygningsloven §8-5)

Vi mener at det ikke er ønskelig eller nødvendig med regionale planbestemmelser til vannforvaltningsplanen. Vi forutsetter at sektormyndigheter følger opp at godkjente vannforvaltningsplaner legges til grunn i kommunale planer, og at dette er tilstrekkelig.

Innspill høring av hovedutfordringer

Beskrivelse av miljøtilstand og påvirkninger

Fiskeri og akvakultur

For påvirkningsgruppen «Fiskeri og akvakultur» forstår vi «fiskeri» til her å være påvirkning fra kommersiell høsting/fiskeri i sjø. Fisk i kystvann/sjø er ikke del av vannforskriften, og dermed vil denne påvirkningsgruppen være grunnet akvakultur.

Nærmere om påvirkning fra akvakultur

Fiskeridirektoratet fører tilsyn med at virksomhetene driver i samsvar med akvakulturregelverket. Akvakulturloven har et eget kapittel om miljøhensyn. I Ot.prp. nr. 61 (2004-2005) er ansvaret for miljøpåvirkninger fra akvakultur utdypet (jf. akvakulturloven § 10):

«Første ledd bestemmer at akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte. Plikten medfører at akvakultur skal drives slik at produksjonen ikke på noe tidspunkt fører til vesentlige negative effekter på miljøet.»

«Med miljømessig forsvarlig menes at driften skal være forsvarlig både i forhold til forurensing og økologiske effekter, herunder biologisk mangfold.»

Forebygging og håndtering av effekter av rømming og etterlevelse av biomasseregelverket er særlig prioriterte områder. Fiskeridirektoratet skal føre et risikobasert tilsyn med akvakulturnæringen og gi veiledning om regelverket.

- Utslipp fra akvakultur

Fiskeridirektoratet har kvalitetssikret og oppdatert kunnskap om påvirkning *utslipp fra akvakultur* våren 2018, og oversendte dette til fylkesmannen for registrering og oppdatering i Vann-Nett. Det er i hovedsak kystvannsføremønstre som kan ha påvirkning grunnet utslipp fra akvakulturanlegg, påvirkningstypene «diffus avrenning og utslipp fra fiskeoppdrett» og «punktsutslipp fra akvakultur». Til grunn for vår vurdering av hvilken påvirkning akvakultur har i vannforekomstene brukes miljøovervåking under drift ved lokaliteten (hovedsakelig B- og C-undersøkelser etter NS 9410:2016 «Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg»). Videre brukes kunnskap som for eksempel strømmålinger, driften (for eksempel driftsplaner og biomasserapportering), miljøundersøkelser utført før oppstart av drift eller alternativ miljøovervåking, samt annen miljøovervåking i området. Vi har også oppdatert i hvilke vannforekomster det er akvakultur og ikke, nye lokaliteter som er klarert og andre som er trukket tilbake (slettet i akvakulturregisteret) både i sjø og på land. Oppdateringen er utført i samsvar med karakteriseringsveilederen (Veileder 1-2018 Karakterisering, kapittel 4), der påvirkningen er gradert etter følgende skala: stor, middels og liten.

Akvakulturnæringen er underlagt krav til å drive miljømessig forsvarlig. Miljøstatusen under anleggene overvåkes gjennom miljøundersøkelser. Dersom resultatet er dårlig

må det gjøres tiltak for å bedre miljøtilstanden. Akvakulturaktørene er avhengig av godt vannmiljø for å kunne drive med oppdrett. Akvakultur kan ikke ut fra det eksisterende kunnskapsgrunnlaget sies å være en betydelig trussel for vannforekomstenes økologi og biologiske mangfold, som det kommer frem i kapittel 4.2 i hovedutfordringer for de tre vannområdene i Nord-Troms, Nordreisa–Kvænangen, Lyngen–Skjervøy og Balsfjord–Karlsøy.

- Rømt fisk

Fiskeridirektoratet har utført påvirkningsanalysen for rømt oppdrettslaks med utgangspunkt i vassdragsliste med klassifisering av tilstand for atlantisk laks (*Salmo salar*) etter vannforskriften fra Miljødirektoratet. Klassifiseringen etter vannforskriften er basert på klassifisering etter kvalitetsnorm for villaks med koblingsnøkkel for årene 2010-2014. Vi vil presisere at tilstand etter vannforskriften og tilstand etter kvalitetsnormen ikke må forstås til å være det samme, noe det synes som vannregionene legger til grunn i høringsdokumentene.

Påvirkningsanalysen er i hovedsak basert på data fra det «[Nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks i vassdrag](#)» i 2014-2017. I tillegg er Kvalitetsnorm for villaks ([VRL-rapport nr 5-2017](#)), fangststatistikk fra [Lakseregisteret](#) og andre relevante rapporter brukt for å vurdere tilstand og sårbarhet for det enkelte vassdrag. For innslag av rømt oppdrettslaks er det lagt hovedvekt på nyere data, fra årene 2014-2017, som er vurdert og sammenstilt i det «Nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks i vassdrag». Overvåkingsdata fra tidligere år har også vært en del av vurderingsgrunnlaget der dette har vært hensiktsmessig. Data fra 2018 var ikke tilgjengelig da vurderingen ble gjort. Av totalt 454 vassdrag i hele landet hadde Fiskeridirektoratet tilstrekkelig datagrunnlag om innslag av rømt fisk til å vurdere påvirkning for 171 av disse.

Analysen er utført i samsvar med karakteriseringsveilederen (Veileder 1-2018 Karakterisering, kapittel 4). Betydningen en gitt påvirkning vil ha på miljøtilstanden skal graderes etter følgende skala: stor, middels eller liten. Påvirkninger som vurderes til å ha stor eller middels påvirkning på miljøtilstanden anses som vesentlige. Informasjon om påvirkning fra rømt fisk ble lagt inn i Vann-Nett 12.2.2019, og er registrert på aktuelle vannforekomster i vassdragene. Vassdrag uten påvirkning har ingen registrering om dette i Vann-Nett. For vassdrag som er smittet av *Gyrodactylus salaris*, eller under behandling og reetablering, er det ikke gjort påvirkningsanalyser.

Fiskeridirektoratet har vurdert påvirkning fra rømt oppdrettslaks i vassdragene Spansdalselva (Lavangselva), Salangvassdraget, Skøelv, Åndervassdraget, Målselva, Nordkjoselva, Oksfjordvassdraget, Burfjordelva til middels grad. Påvirkningen i Løksebotnvassdraget, Brøstadelva, Lysbotnvassdraget, Grasmyrvassdraget, Finnsætervassdraget, Rossfjordvassdraget, Lakselva (Aursfjord), Skogsfjordvassdraget, Skipsfjordvassdraget, Breivikvassdraget, Manndalselva, Reisavassdraget, Badderelva og Kvænangselva er vurdert til liten grad.

Genetisk tilstand for villaks er basert på eldre data, mens påvirkningsanalysen bygger på nyere overvåkingsdata (2014-2017). Dette har ført til at det for noen vassdrag

tilsynelatende ikke er samsvar mellom genetisk tilstand og påvirkning fra rømt fisk i Vann-Nett. Departementene, NFD og KLD, har bestemt at dette løses ved å dele påvirkningstypen «rømt fisk» i Vann-Nett i to påvirkningstyper:

- "Rømt fisk" er påvirkningen som registreres gjennom innslag av rømt oppdrettslaks i elvene.
- "Genetisk effekt" registreres gjennom målt genetisk endring i fisk i elvene.

Nærmere detaljer knyttet til dette vil klargjøres i et samarbeid mellom Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet, og det vil bli sendt ut informasjon når disse vurderingene er tilgjengelig i Vann-Nett.

Informasjonen om påvirkning fra rømt oppdrettslaks, ble som nevnt ovenfor, lagt inn etter at uttrekket fra Vann-Nett ble gjort og beskrevet under overskriften Kvalitetsnorm for villaks i kapittel 4.1 i høringsdokument 2: Hovedutfordringer i vannregion Troms.

Innspill til prioriteringer eller andre momenter til det videre planarbeidet

Generelt forutsetter vi at hovedutfordringer som kommer frem i Vann-Nett, legges til grunn for det regionale arbeidet med å oppdatere vannforvaltningsplanen.

Andre kommentarer og innspill

Vi ser at det i Troms også er utarbeidet hovedutfordringsdokumenter for vannområdene. Vi legger til grunn at hovedutfordringsdokumentet i vannregionen har tatt inn innholdet, bare mindre detaljert, fra de lokale hovedutfordringsdokumentene for vannområdene. I utgangspunktet har vi derfor ikke sett behov for å gå gjennom alle de lokale dokumentene i detalj. På grunn av uenigheten som beskrives i kapittel 4.1 i hovedutfordringer for vannregion Troms kommenteres derfor hovedutfordringsdokumentene for Nord-Troms nedenfor.

Kommentarer til hovedutfordringsdokumentene for vannområdene Balsfjord-Karlsøy, Lyngen-Skjervøy og Nordreisa-Kvæningen

I vannregion Troms inngår dokumenter med en vannkoordinators personlige vurderinger og meninger i offentlig høring av «Hovedutfordringer for Vannregion Troms 2022-2027 (kunnskapsgrunnlaget for Regional forvaltningsplan for Vannregion Troms 2022-2027)». Vi er kritiske til at vannregionen har valgt å la disse dokumentene inngå som del av kunnskapsgrunnlaget for oppdatering av vannforvaltningsplanen. Vi viser til vårt innspill i forbindelse med utarbeidelse av høringsdokumentene. Innspillet er i sin helhet gjengitt i hovedutfordringer for vannregion Troms under kapittel 4.1 *Oppdrettsfisk*. Vi forventer at vannregionmyndigheten sørger for at oppdatering av vannforvaltningsplanen skjer i samsvar med vannforskriften, jf. § 21 *Vannregionmyndighetens ansvar* og § 23 *Organisering av arbeidet i vannregionen*.

Oppsummering

Et rent og godt vannmiljø er av stor betydning for bærekraftig forvaltning, høsting og annen utnyttning av villevende marine ressurser, samt for akvakultur. Vi imøteser at en i

arbeidet med vannforvaltning i Troms legger til rette for at det kan oppnås god økologisk tilstand og godt økologisk potensial i vannforekomstene.

Det er viktig at kunnskapsgrunnlaget i Vann-Nett er oppdatert og ligger til grunn for arbeidet med vannforvaltningen.

Vi vil avslutningsvis minne om endringene i vannforskriften for å sikre en mer rasjonell og effektiv oppdatering av vannforvaltningsplanene. Vi forventer derfor en mindre omfattende og ressurskrevende prosess som leder frem til oppdatering av planen.

Med hilsen

Otto Andreassen
seksjonssjef

Fredrikke Johansen Musæus
rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift.

Mottakerliste:

Troms fylkeskommune

Postboks 6600
Langnes

9296 TROMSØ

Kopi til:

Fiskeridirektoratet

Postboks 185
Sentrum

5804 BERGEN

